

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ มุลินีธิฯ ในวันมาฆบูชา
๑๘ ก.พ. ๕๔

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ มูลนิธิฯ ในวันมาฆบูชา ๑๘ ก.พ. ๕๔

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

วันมาฆบูชาที่ผ่านมา ที่มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา มีสหายธรรม ทั้งเก่าและใหม่ ทั้งที่เคยเห็นหน้าบ่อยๆ และไม่เคยเห็นหน้ามาก่อน มาร่วมสนทนา และฟังพระธรรมเป็นจำนวนมาก จนต้องเสริมเก้าอี้ล้นออกไปถึงทางเดินนอกห้อง

สหายธรรมท่านหนึ่งกล่าวกับข้าพเจ้าว่า จำนวนสหายธรรมที่มาฟังธรรมมีราว ห้าร้อยคนเห็นจะได้ ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงคำกล่าวในพระสูตร ที่ได้ยินได้ฟังมาบ่อยๆ ว่า "...หลังจบพระธรรมเทศนา ชาวเมือง...จำนวนห้าร้อยได้รู้แจ้งอริยสัจธรรม..." คำกล่าวนี้นี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย ถ้าไม่เริ่มสะสมการฟังและเข้าใจพระธรรมในขณะนี้ หากเมื่อได้มีการเริ่มสะสมการฟังและเข้าใจพระธรรม บ่อยๆ เองๆ ย่อมมีโอกาสถึงกาลละใน คำกล่าวนั้นได้ในวันหนึ่ง แม้ว่าจะอีกยาวนานแค่ไหนก็ตาม

ข้าพเจ้าขอชื่นชมอนุโมทนาในกุศลทุกประการของทุกท่านในวันนั้นมา ณ ที่นี้ ด้วยครับ

"...ได้ยินว่า พระมหาจันทเถระ
ได้ภาสิตคาถานี้ไว้อย่างนี้ว่า
การฟังดีเป็นเหตุให้การฟังเจริญ
การฟังเป็นเหตุให้เจริญปัญญา
บุคคลจะรู้ประโยชน์
ก็เพราะปัญญา
ประโยชน์ที่บุคคลรู้แล้ว
ย่อมนำสุขมาให้..."

"...บุคคลพึงรีบชวนชวายเป็นความดี
พึงห้ามจิตเสียจากบาป
เพราะว่าเมื่อบุคคลทำความดีซ้ำอยู่
ใจจะยินดีในบาป.

ถ้าบุรุษพึงทำบาปไฉรั
ไม่ควรทำบาปนั้นบ่อยๆ
ไม่ควรทำความพอใจในบาปนั้น

เพราะว่าความสังสม
เป็นเหตุให้เกิดทุกข์.
ถ้าบุรุษพึงทำบุญไฉรั
พึงทำบุญนั้นบ่อยๆ
พึงทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะว่าความสังสมบุญ
ทำให้เกิดสุข..."

"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อะไรไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย
รูปไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละรูปนั้นเสีย
รูปนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว
จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล
เพื่อสุข เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ
วิญญาณไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละวิญญาณนั้นเสีย
วิญญาณนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว
จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข..."

"...นรชนผู้ใด
มีจิตไม่ท้อแท้
มีใจไม่หดหู่
(เป็นผู้มีอัธยาศัยแน่วแน่มั่นคง)
บำเพ็ญกุศลธรรม
เพื่อบรรลुความเกษมจากโยคะ
นรชนผู้นั้น
พึงบรรลุความสิ้นสังโยชน์ทุกอย่างโดยลำดับ..."

อนึ่ง ข้าพเจ้าขออนุญาตนำข้อความการสนทนาบางตอนในวันนั้น มาเสนอเพื่อ
พิจารณาพอเป็นสังเขปดังนี้ครับ

ท่านอาจารย์ :

...ใครก็บอกมาให้ "ละชั่ว" แล้วใครจะได้?
หรือแม้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัส
ให้ละชั่ว ก็ไม่ใช่ว่าใครจะละได้ แต่ทรงแสดง
ให้บุคคลนั้นเกิดปัญญา ความเห็นถูกต้อง
ตามความเป็นจริงนะคะ ซึ่งก็จะเป็นการ
ละชั่ว หรือ อกุศลตามลำดับ

คุณอรรณ :

ท่านอาจารย์คะ ถ้าไม่ฟังพระธรรมให้เข้าใจ
ว่า ไม่มีเรา สัตว์ตัวตน บุคคล ก็จะฟังตรงนี้
ไม่เข้าใจ ว่า "การละชั่ว" นี่หมายถึงว่า
สภาพธรรมที่ชั่วนี้คือ อกุศล แล้วละได้ก็ต้อง
เป็น "ปัญญา" ที่ละได้ แล้วการทำกุศล ก็
คือ กุศลก็เป็นธรรมะฝ่ายดี ซึ่งก็ต้องเป็น
"เข้าใจ" อีก ถึงจะสามารถเข้าใจตรงนี้ได้คะ

ท่านอาจารย์ :

ต้อง "เข้าใจ" ธรรมะ เมื่อ "ฟัง" ธรรมะ ไม่ใช่เข้าใจคนที่ เป็นเราเหมือนเดิม แต่ มีความเข้าใจขึ้นว่า สิ่งที่เคยยึดถือว่า เป็นเรา เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็คือ "ธรรมะ แต่ละอย่าง" มีจริงๆ "กำลังปรากฏ" ด้วย

คุณอรรณ :

ท่านอาจารย์คะ ถ้าเช่นนั้น ผู้ฟังไม่ฟังให้ เข้าใจว่า จริงๆ แล้ว มีแต่ลักษณะสภาพ ธรรมะที่กำลังปรากฏ ไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน ก็จะทำให้เข้าใจผิดไปตลอด ใน การศึกษาพระธรรม เพราะว่า ไม่ตั้งต้น ให้มีความเห็นถูกต้องในการศึกษา

ท่านอาจารย์ :

คะ การศึกษาต้องตามลำดับ ไม่ว่า วิชาการใดๆ ทั้งสิ้นนะคะ สำหรับคำ

เทศนาของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ กล่าวถึงสิ่งที่มีจริงๆ โดยประการทั้งปวง ให้ผู้ฟังรอบรู้จริงๆ คือ เข้าใจไม่ผิด ว่าขณะนี้ เป็นธรรมะ แต่ละลักษณะ แล้วก็กล่าวถึง สภาพธรรมะ แต่ละลักษณะละเอียดยิ่งขึ้น โดยสิ้นเชิง เพื่อให้ผู้ฟังมีความเข้าใจอย่างมั่นคงว่า เป็นธรรมะ ซึ่งเป็นอนัตตา ถ้ามีความเข้าใจอย่างมั่นคง เดียวนี้ อะไรปรากฏ เป็น อนัตตา แล้วก็เป็นธรรมะแต่ละลักษณะซึ่งเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย จนกระทั่งสามารถ ที่จะรู้ลักษณะของสภาพธรรมะที่กำลังเป็นจริงอย่างนี้ได้ เป็นปฏิบัติ แทงตลอด ประจักษ์การเกิด-ดับ ตรงตามที่ได้ยินได้ฟังทุกอย่าง ก็คือปฏิเวธ สามารถรู้แจ้ง อริยสัจ ๔ เพราะฉะนั้น ต้องตามลำดับคะ ถ้าไม่รู้ว่า "ขณะนี้ เป็นธรรมะ" ก็เป็น "เรา" ฟังเรื่องราว

คุณอรรณ : ท่านอาจารย์คะ กำลังจะเรียนถามเรื่องราวพอดีว่า ถึงแม้ในหมู่ผู้ศึกษา เมื่อฟังธรรมะแล้ว ท่านอาจารย์ก็กล่าวหลายๆ ครั้งว่าเป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา แต่ความไม่รู้ กับความติดข้อง ที่ยึดว่าเป็นเรา ก็ทำให้เป็นเรา มาฟังธรรมะ อย่างที่ท่านอาจารย์กล่าวว่า ต้องเข้าใจว่าเป็นธรรมะ ไม่ใช่มี "เรามาฟังธรรมะ" ค่ะท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะฉะนั้น ฟังธรรมะ เข้าใจคำว่าธรรมะ สิ่งที่กำลังมีจริงๆ
ขณะนี้คือ ทุกคำ ต้องตามไป แล้วก็พิสูจน์...ฟังธรรมะ...ธรรมะ
คือ สิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ มีลักษณะต่างกัน หลากหลาย เป็นแต่
ละอย่าง ไม่ใช่อย่างเดียวกัน

"เสียง" มีจริง ปรากฏ "เป็นธรรมะ"

"กลิ่น" มีจริงๆ "เป็นธรรมะ"

"เห็น" มีจริงๆ "เป็นธรรมะ"

"คิด" มีจริงๆ "เป็นธรรมะ"

เพราะฉะนั้น ในขณะนั้น ก็จะมีการรู้ว่า สิ่งที่กำลังมีในขณะนี้
เป็นธรรมะ ทั้งหมด แต่ว่า เป็นธรรมะที่หลากหลาย เกิด ปรากฏ
แล้วหมดไป ไม่ได้กลับมาอีกเลย

...คิด...คิด...เห็นมัยคะ? คิดแล้วก็
พูดตามความคิด เสียงก็ออกมา
ตามจิตที่คิด แล้วก็หมด...ไม่มี
อะไรเหลือเลย...สักอย่างเดียว...
เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป...นี่คือ...
ธรรมะ...

...ฟังจนกระทั่ง มีความเข้าใจที่
"มั่นคง" จริงๆ ค่ะจึงสามารถที่จะ
เริ่ม รู้ "ลักษณะ" ของสิ่งที่กำลัง
ปรากฏ ในขณะนี้ได้ ไม่ใช่ ใครมา
บอกให้สติเกิดบ่อยๆ รู้ลักษณะที่
กำลังปรากฏ ไม่เข้าใจอะไรเลย
แล้วสติจะรู้อะไร? จะระลึก จะรู้
อะไร? เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น
"ปริยัติ" ฟังสิ่งที่มีจริง ซึ่งเป็น
ธรรมะจนเป็นความ "เข้าใจ" ที่
"มั่นคง" จริงๆ เป็น "สัจญาณ"

คุณอรรณ : ดูเหมือนท่านอาจารย์ จะตอกย้ำว่า ต้องฟังให้เป็นความเข้าใจ ที่มั่นคงว่า ขณะนี้เป็นธรรมะ แล้วเป็นหน้าที่ของสติ ปัญญาที่เขา จะรู้ ตรงลักษณะ ว่าเป็นธรรมะอย่างไร แต่ดูเหมือนว่า ผู้ศึกษา เนี่ย ยังไม่มั่นคง ว่าขณะนี้เป็นธรรมะ ก็จะไปข้ามขั้นว่า จะรู้ตรง ลักษณะ ที่เป็นธรรมะอย่างไร

ท่านอาจารย์ : ค่ะ ก็ผิดแล้วไงคะ

คุณอรรณ : เพราะฉะนั้น ก็ต้องเข้าใจจริงๆ ว่า ต้องฟังว่าเป็นธรรมะ เข้าใจ อย่างมั่นคงว่า "เป็นธรรมะ"

ท่านอาจารย์ : สิ่งที่ยึดไม่ได้จะคะ พระพุทธศาสนา เพื่อละ ไม่ใช่เพื่อได้ ไม่ใช่ เพื่อเอา แต่ว่าเป็นการละความไม่รู้ และละอกุศล จนกระทั่ง ละแม้กุศล เป็นหนทางละโดยตลอดเพราะว่า เป็นความติดข้อง นะคะ ด้วยความไม่รู้ทั้งหมด

...เพราะฉะนั้น เมื่อมีความรู้...จึงไม่ติดข้อง...

...ความไม่ติดข้อง...คือ...การละ...ความติดข้อง...

คุณอรรณ :

เพราะฉะนั้น ในหมู่ผู้ฟัง คือ ต้องฟังให้เข้าใจ อย่างมั่นคงจริงๆว่า ธรรมะ คือ มีลักษณะ เฉพาะแต่ละลักษณะ ไม่ใช่สัตว์ ตัวตน บุคคล ไม่ใช่เรา เมื่อเข้าใจเช่นนี้แล้ว ก็คือ เพื่อ ละความไม่รู้ ว่า ไม่รู้อะไร? แต่ไม่ใช่ เพื่ออยาก ได้อะไร?

ท่านอาจารย์ :

ฟังธรรมะแล้ว ได้อะไรคะ? ได้ ลากหรือเปล่า? ได้ยศหรือเปล่า? ได้สรรเสริญหรือเปล่า? ถ้าได้ ก็ติด ไม่ได้ละ ใช่มั้ยคะ? แต่ ไม่ใช่เพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างนั้นค่ะ "...เพราะไม่รู้ จึงฟัง..."

...แล้วจะฟังใครคะ? บางคนก็ฟังคนโน้นว่า คนนี้ว่า...แต่ไม่ฟังพระธรรม
ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดง...แล้วฟังใคร?...คนนั้นเป็น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเปล่า? สามารถที่จะให้ "เข้าใจ" สิ่งที่มีจริงๆ ที่
กำลังปรากฏหรือเปล่า?...

อุทัยสูตร

[๖๘๐] พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า กสิกรย่อมหว่านพืชบ่อยๆ ฝนย่อมตกบ่อยๆ ชาวนาย่อมไถนาบ่อยๆ แว่นแคว้นย่อมบริบูรณ์ด้วยธัญชาติบ่อยๆ ยาจกย่อมขอบ่อยๆ ทานบดีก็ให้บ่อยๆ ทานบดีให้บ่อยๆ แล้ว ก็เข้าถึงสรวงศ์บ่อยๆ ผู้ต้องการน้ำมัน ย่อมมีรัตนมบ่อยๆ ลูกโคย่อมเข้าหาแม่โคบ่อยๆ บุคคลย่อมลำบากและดิ้นรนบ่อยๆ คนเขลาย่อมเข้าถึงครรภ์บ่อยๆ สัตว์ย่อมเกิดและตายบ่อยๆ บุคคลทั้งหลาย ย่อมนำซากศพไปป่าช้าบ่อยๆ ส่วนผู้มีปัญญาถึงจะเกิดบ่อยๆ ก็เพื่อได้มรรคแล้วไม่เกิดอีก ดังนี้.

พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ ภาค ๒ หน้าที่ ๒๖๖

กราบท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

